

Translate this page to another language

Google translate is a website service that provides you with a translation of the website, to the language you choose from the list. Since it is computer generated, the translation may not always be completely correct. Please note that the Government of Åland is not responsible for any inaccuracies.

Select Language

Barnomsorgslag (2011:86) för landskapet Åland

1 kap. Tillämpning och mål

1 §. Tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om den barnomsorg som bedrivs under kommunal ledning och under samhällsstödd enskild ledning, i denna lag kallad barnomsorgen.

Barnomsorg enligt denna lag ges i verksamhetsformerna daghemsverksamhet, fritidshemsverksamhet eller lekverksamhet. Daghemsverksamheten bedrivs i daghem, familjedaghem och gruppfamiljedaghem.

2 §. Målsättning

Barnomsorg ska ha sin grund i barnets bästa, samhällets demokratiska värderingar samt varje människas egenvärde och rätt till frihet och integritet. Barnomsorg ska genom god omsorg, lekmöjligheter och pedagogisk verksamhet vara ett stöd för vårdnadshavarna i deras ansvar för barnens fostran och därigenom bidra till att alla flickor och pojkar får goda uppväxtvillkor. Barnomsorg ska bedrivs i nära samverkan med hemmet, ha barnets ålder och individuella behov som utgångspunkt samt därvid främja en allsidig fysisk, emotionell, social och kognitiv utveckling. För barnomsorgen är viktiga värden omsorg om medmänniskor och jämställdhet mellan könen samt omsorg om naturen. Verksamhetsinnehållet i all barnomsorg ska kännetecknas av att den tillgodoser barnens behov av lek, trygga och varma människorelationer samt positiva erfarenheter som stärker självkänslan.

Vid barnomsorgen ska särskild uppmärksamhet ägnas åt att varje barn ges gynnsamma förutsättningar för en god skolstart. All omsorg och pedagogik ska beakta barn i behov av särskilt stöd.

2 kap. Verksamhetsformer

3 §. Daghemsverksamheten

Daghemsverksamheten erbjuder omsorg, lekmöjligheter och pedagogisk verksamhet för barn under skolåldern. Daghemsverksamheten bedrivs i familjedaghem, gruppfamiljedaghem och daghem varvid

- 1) *familjedaghem* bedrivs av minst en familjedagvårdare och omfattar högst sex barn, varvid barn under tre år räknas som 1,5 barn,
- 2) *gruppfamiljedaghem* bedrivs av två familjedagvårdare och omfattar högst åtta barn samt
- 3) *(2017/56) daghem* bedrivs av i 9 och 9a §§ bestämd personal och omfattar nio eller flera barn.

Kommunen kan tillåta

- 1) överinskrivning så att fler barn kan finnas inskrivna i en daghemsverksamhet än vad som följer av bestämmelserna i 1 mom. 1 – 3 punkten om det inte medför en fortlöpande övertalighet samt
- 2) *(2017/56)* övertalighet som medför att det per månad under högst fem enstaka dagar, varav högst tre dagar i följd, kan finnas fler barn i en daghemsverksamhet än vad som följer av bestämmelserna i 1 mom.

4 §. Specialbarnomsorgen i daghemsverksamheten

I daghemsverksamheten ska specialbarnomsorgen erbjuda behövliga specialpedagogiska åtgärder till barn i behov av särskilt stöd.

Med *barn i behov av särskilt stöd* avses barn som har svårigheter på grund av en medfödd eller senare uppkommen fysisk, psykisk, kognitiv, sensorisk, emotionell eller intellektuell funktionsnedsättning eller som utan individuella stödåtgärder löper risk att drabbas av sådan. (2017/56)

Behovet av specialbarnomsorg ska utredas av kommunen på begäran av vårdnadshavaren eller personal i daghemsverksamheten. Kommunen beslutar med vårdnadshavarens samtycke om specialbarnomsorgen.

5 §. Förundervisningen i daghem

I daghem ska förundervisning erbjudas, som en pedagogisk verksamhet vilken ska stödja barns allsidiga utveckling och beredskap för fortsatt lärande i skolan, på de grunder som landskapsregeringen givit för förundervisning som avses i 25 §. För förundervisningens planering och genomförande ansvarar en barnträdgårdslärare. Förundervisningen kan integreras i den dagliga verksamheten i daghemmet.

6 §. Fritidshemsverksamheten

Fritidshemsverksamheten ska dagtid under skoldagar erbjuda omsorg och en meningsfull fritid för barn och ungdom som avses i 18 §. Fritidshemsverksamheten kan t.ex. bedrivas i en skola, ett daghem, ett fritidshem, ett familjedaghem eller ett specialfritidshem samt i andra för ändamålet godkända lokaler.

7 §. Lekverksamheten

Lekverksamhet under ledning och uppsikt av personal kan erbjuda barn som inte har börjat skolan, lekmöjligheter utomhus eller inomhus. Lekverksamhet erbjuds under 10 - 15 timmar per vecka.

3 kap. Verksamhetsgrunderna

8 §. Behörighetskrav för personal i barnomsorgen

Personal i daghem och fritidshem ska ha avslutat utbildning vid en läroinrättning och därvid förvärvat en lämplig utbildning för sina arbetsuppgifter som

- 1) *föreståndare* med ansvar för personalledning, administration och pedagogisk ledning,
- 2) *barnträdgårdslärare* med pedagogiska uppgifter,
- 3) *barnskötare* med omsorgs- och fostransuppgifter,
- 4) *fritidspedagog* med pedagogiska ledningsuppgifter,
- 5) *specialbarnträdgårdslärare* med specialpedagogiska uppgifter för barn i behov av särskilt stöd och som
- 6) *assistent* med uppgift att stöda barn i behov av särskilt stöd.

Personal i familjedaghem och gruppfamiljedaghem ska ha för sina arbetsuppgifter lämplig utbildning.

Landskapsregeringen beslutar i landskapsförordning närmare om i 1 och 2 mom. avsedda behörighetskrav.

Landskapsregeringen kan av särskilda skäl bevilja dispens från de behörighetskrav som avses i 1 - 3 mom.

Om det för en uppgift som avses i 1 eller 2 mom. inte är möjligt att anställa en person som uppfyller behörighetskraven, kan kommunen för uppgiften för högst två år i sänder anställa en person som på grundval av studier har för uppgiften nödvändiga kunskaper samt för uppgiften lämpliga arbetslivserfarenheter.

I landskapslagen (2004:3) om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som ska arbeta med barn finns bestämmelser med krav på ett kontrollförfarande som ska göra arbetsgivare medvetna om eventuell brottslig bakgrund hos dem som ska arbeta med personer som är under 18 år.

9 §. (2017/56) Verksamheternas personaldimensionering

Personaldimensioneringen i varje barnomsorgsverksamhet ska vara tillräcklig med hänsyn till barnens antal, ålder, vårdtid, säkerhet, behov av särskilt stöd och planerad aktivitet. En verksamhets föreståndare ansvarar för att den i 3 mom. föreskrivna personalresursen fördelas på ett ändamålsenligt sätt i förhållande till barnens närvaro.

Om det inte finns särskild personalresurs för ett barn i behov av särskilt stöd ska detta beaktas vid personaldimensioneringen så att barnets behov av omsorg tryggas.

För barn som är under tre år ska det finnas minst en anställd per fyra barn. För barn som är tre år eller äldre ska det finnas minst en anställd per sju barn.

I ett fritidshem ska det finnas minst en anställd per 13 barn.

9a §. (2017/56) Verksamheternas behörighetskrav

På ett daghem ska personalen ha gymnasieutbildning eller högskoleutbildning, varvid minst var tredje anställd ska ha avslutad högskoleutbildning.

På en avdelning ska det finnas minst en anställd med avslutad högskoleutbildning.

På ett fritidshem som har fler än 13 barn ska det finnas minst en fritidspedagog med avslutad högskoleutbildning.

Med *avdelning* avses en organisatorisk och återkommande administrativ indelning av barn i ett daghem. I samband med tillfälliga gruppindelningar eller hel-, kvälls- och nattetid kan verksamheten ledas av en anställd med avslutad gymnasieutbildning. Med *grupp* avses en tillfällig funktionell indelning av barn som hör till en avdelning, varvid i en grupp kan ingå barn från en eller flera avdelningar.

10 §. Inomhusutrymmen

Barnomsorg ska bedrivas i lokaler som är lämpliga med hänsyn till barnens ålder, vårdtid och verksamhetens natur. Barnens antal ska anpassas till lokalernas storlek. I lokalerna ska det finnas tillgång till pedagogisk utrustning och lekutrustning samt annan utrustning som behövs i verksamheten.

Ett daghems inomhusutrymmen ska räknat per barn omfatta minst tio kvadratmeter rumsyta som inkluderar både barnens och personalens behov.

Landskapsregeringen kan i enskilda fall medge undantag från i denna paragraf angivna krav på lokalernas yta, om lokalerna bedöms vara lämpliga med beaktande av kraven i 1 mom.

11 §. Utomhusområden

För barnens aktiviteter ska det i anslutning till daghem finnas ett utomhusområde med tillgång till utrustning som främjar leken. Ett daghems utomhusområde bör till storlek och utformning ge tillräckligt utrymme för flera barns eller barngruppers samtidiga lekar, ge personalen goda möjligheter till uppsikt samt genom goda rutiner och säkerhetsåtgärder vara tryggt att vistas på.

12 §. Språket

Verksamhetsspråket är svenska inom barnomsorgen. Svenska är verksamhetsspråk även inom barnomsorg som kommunen ordnar genom att köpa barnomsorgstjänster av en annan huvudman. Verksamheterna ska stöda barn med annat modersmål än svenska och ge alla barn en god grund för deras kulturella och språkliga identitet.

13 §. Tystnadsplikten

Den som är anställd hos kommunen, medlem av ett kommunalt organ eller verksam vid ett enskilt daghem får inte informera en utomstående om vad denne vid skötseln av uppgifter som rör barnomsorgsverksamheten har fått veta om personliga eller ekonomiska omständigheter som rör ett barn eller medlemmar av barnets familj utan samtycke av den berörda personen eller, om den berörda personen inte själv kan bedöma innebörden av samtycket, dennes vårdnadshavare.

Anställda inom kommunens barnomsorg får utan hinder av 1 mom. och vad som i övrigt bestäms om tystnadsplikt lämna uppgifter till varandra samt till organ inom kommunens eller landskapets förvaltning, om uppgifterna är nödvändiga för att ett barns barnomsorg och skolgång ska kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt. Vad som är stadgat i 1 mom. hindrar inte heller att uppgifter lämnas till den som på tjänstens vägnar har rätt att få kännedom om saken.

I enlighet med landskapslagen (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen finns det för såväl förtroendevalda som anställda vilka i sin uppgift fått vetskap om ett barn vars behov av vård och omsorg, på grund av omständigheter som äventyrar barnets utveckling eller eget beteende, förutsätter att behovet av barnskydd utreds, en *skyldighet att anmäla* till ansvarigt kommunalt organ.

14 §. Kontakten med vårdnadshavare

Inom all barnomsorg ska kontakter med vårdnadshavarna främjas och upprätthållas på det sätt som personal och vårdnadshavare överenskommer. Formerna för samverkan ska redovisas i varje gruppfamiljedaghem, daghem och fritidshems arbetsplan.

15 §. Arbetsplaner

Varje gruppfamiljedaghem, daghem och fritidshem ska göra en arbetsplan som beskriver genomförandet av

- 1) barnomsorgens målsättning som avses i 2 §,
- 2) sådana anvisningar som landskapsregeringen utfärdat i enlighet med 25 §,
- 3) de delar av de grunder som är tillämpliga för förundervisning som avses i 25 § samt
- 4) de former för samverkan som avses i 14 §.

Arbetsplanen ska godkännas av det organ som ansvarar för barnomsorgen i kommunen. Varje daghemsverksamhet och fritidshem ska informera vårdnadshavarna om innehållet i arbetsplanen.

4 kap. Rätten till och ansökan om barnomsorg

16 §. Rättighetsgrunder

Efter att föräldrapenningsperioden har upphört har vårdnadshavare, i den omfattning som föreskrivs i detta kapitel, rätt till barnomsorg ordnad av sin hemkommun för sitt barn. Barnomsorg beviljas av hemkommunen efter ansökan av vårdnadshavare. Om vårdnadshavarna har olika hemkommun gäller rätten till barnomsorg den kommun som är barnets hemkommun och ansökan ska riktas till den kommunen. Barnomsorg ska i möjligaste mån ordnas i den verksamhetsform som barnets vårdnadshavare önskar. En kommun kan vid behov, med beaktande av bestämmelserna i 2 och 3 §§, besluta om barnets vistelsetid under dagen, så att vårdnadshavare som avses i 17 § 1 mom. 2 punkten, får barnomsorg för sitt barn under den tid som krävs. (2017/56)

Vårdnadshavare är barnets föräldrar eller den eller de personer som är juridiskt ansvariga med huvudansvar för barnets vårdnad och som avses i rikets lag angående vårdnad om barn och umgängesrätt (FFS 361/1983).

17 §. Rätt till daghemverksamhet

Rätt till kommunal barnomsorg i daghemsverksamhet har vårdnadshavare för sitt barn i följande fall:

- 1) 25 timmar per vecka för barn som har fyllt tre år till dess läroplikten börjar,
- 2) (2017/56) under den tid då vårdnadshavaren förvärvsarbetar eller studerar till dess läroplikten börjar,
 - 2a) (2017/56) minst 25 timmar per vecka under den tid då vårdnadshavaren är arbetssökande samt, utöver denna tid, under den tid då en arbetssökandes sysselsättningsplan enligt landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet kräver det,
- 3) under den tid då moderskapspenning utbetalas, för i hushållet boende barn som är under tre år och som har en barnomsorgsplats,
- 4) under den tid då barnet har behov av särskilt stöd som avses i 4 § 2 mom., i den omfattning som bedöms vara lämpligt för barnet, till dess läroplikten börjar,
- 5) under den tid det är nödvändigt för barnet till följd av flerbarnsfödelse, funktionshinder enligt landskapslagen (2010:50) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om service och stöd på grund av handikapp eller sjukdom i familjen, eller andra liknande skäl samt
- 6) vårdnadshavare kan för sina barn utöver vad som ovan angivits av särskilda skäl beviljas rätt till barnomsorg i daghemsverksamhet.

Med i 1 mom. avsedd tid då vårdnadshavaren

- 1) förvärvsarbetar avses då vårdnadshavaren har beskattningsbar inkomst på grund av anställning eller egen näringsverksamhet,
- 2) studerar avses då vårdnadshavaren är berättigad till studiestöd i enlighet med landskapslagen (2006:71) om studiestöd, eller annars genomgår utbildning som leder till examen eller genomgår kompletterings- eller vidareutbildning som främjar yrkesfärdigheten och
- 3) är arbetssökande avses då vårdnadshavaren är arbetslös arbetssökande i enlighet med bestämmelserna därom i landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet.

Rätten till samma barnomsorgsplats finns kvar under den tid som avses i 2 mom. 2a punkten. (2017/56)

Barnomsorg i daghemsverksamhet enligt denna paragraf kan beviljas i den utsträckning det är förenligt med barnets bästa. Endast i särskilda fall kan det anses förenligt med barnets bästa att vistelse i barnomsorg i daghemsverksamhet är längre än 10 timmar per dygn eller längre än 200 timmar per månad.

Under den tid faderskapspenning utbetalas till vårdnadshavaren har han inte rätt att utnyttja en för eget barn beviljad barnomsorgsplats, om barnet är under tre år. Rätten till samma barnomsorgsplats kvarstår dock efter att faderskapspenningsperioden upphör. Om faderskapspenningen utbetalas samtidigt som moderskapspenningen har vårdnadshavaren inte rätt att utnyttja barnomsorgsplats för barn under tre år. (2013/60)

18 §. Rätt till fritidshemsverksamhet

Rätt till kommunal barnomsorg dagtid under skoldagar i fritidshemsverksamhet har vårdnadshavare för sitt barn i följande fall:

- 1) under den tid barnet är i årskurs 1 och 2 samt vårdnadshavarna förvärvsarbetar, studerar eller är arbetssökande,
- 2) under den tid ett barn med elvaårig läroplikt fullgör sin läroplikt i enlighet med grundskolelagen (1995:18) för landskapet Åland,
- 3) under den tid en studerande på gymnasialstadienivå deltar i utbildning i enlighet med läroplan för yrkesträningsundervisning, med beaktande av den studerandes behov samt
- 4) under den tid ett barn i behov av särskilt stöd bedöms vara i behov av fritidshemsverksamhet.

Fritidshemsverksamhet kan i de fall som avses i 1 mom. 2 och 3 punkten enligt behov ordnas i ett för barnet eller den studerande anpassat specialfritidshem.

19 §. Rätt till förundervisning och specialbarnomsorg

Vårdnadshavaren har rätt till kommunal daghemsverksamhet med förundervisning för sitt barn under minst 20 timmar per vecka under året innan barnet börjar i grundskolan eller får motsvarande undervisning på annat sätt.

Vårdnadshavaren har rätt till specialbarnomsorg för sitt barn i den omfattning det finns ett behov av det.

20 §. Ansökan, erbjudande och meddelande om barnomsorgsplats (2013/60)

En ansökan om en barnomsorgsplats i ett daghem, ett gruppfamiljedaghem, ett familjedaghem eller en fritidshemsverksamhet ska göras av vårdnadshavaren.

Efter att kommunen fått en ansökan om barnomsorg ska kommunen erbjuda en barnomsorgsplats inom fyra månader räknat från dagen för ansökan. Om ett barn behöver en barnomsorgsplats och behovet är brådskande, på grund av vårdnadshavarnas förvärvsarbete eller studier, ska vårdnadshavarna erbjudas en barnomsorgsplats inom två veckor efter att kommunen mottagit ansökan.

En vårdnadshavare ska meddela kommunen senast två veckor innan faderskapspenningsperioden inleds om vilken tid perioden omfattar. (2013/60)

5 kap. Barnomsorgsavgift

21 §. Familjebegreppet

I denna lag inräknas i begreppet familj den eller de vårdnadshavare som lever samman med barnet. I familjen inräknas även den som vårdnadshavaren stadigvarande i äktenskap eller under äktenskapsliknande former har gemensamt hushåll med och som inte är barnets vårdnadshavare, i det fall barnet sammanlever med endast en vårdnadshavare. Dessutom inräknas de barn för vilka dessa är underhållsskyldiga om de bor i samma hushåll.

22 §. Avgift för kommunal barnomsorg (2013/60)

Kommunen ska, med beaktande av bestämmelserna i denna paragraf och bestämmelserna i 23 §, fastställa en taxa för den avgift som barnets vårdnadshavare ska betala för barnomsorg. Av en sådan taxa ska minst framgå avgiften för heltidsomsorg och avgiften per timme, i de fall en kommun har beslutat om en timtaxa. Månadsavgiften ska fastställas för kalenderåret. Avgiften ska avse årets alla månader. En kommun kan besluta om avgiftsfria månader. (2017/56)

Som grund för beräkningen av barnomsorgsavgiften får läggas de inkomster som överskrider bruttoinkomstgränserna i tabellen nedan. Barnomsorgsavgift får inte tas ut av den familj som har en inkomst som uppgår till högst de belopp som anges i tabellen nedan.

Familjens storlek inkomstgräns	Inkomstgräns (euro/mån)
2	1248
3	1456
4	1664
5	1872
6	2080

(2017/56)

Avgiften får vara högst 240 euro per barn och månad räknat som heltidsomsorg. Vid bestämmande av avgiften ska kommunen beakta familjens storlek. (2017/56)

Som inkomst räknas

- 1) den inkomst som barnet har,
- 2) den inkomst som med barnet sammanlevande vårdnadshavare har samt
- 3) i det fall barnet sammanlever med endast en vårdnadshavare, den inkomst som en person som är sammanboende med vårdnadshavaren i äktenskap eller i äktenskapsliknande eller i stadigvarande former i gemensamt hushåll, men som inte är barnets vårdnadshavare.

En barnomsorgsavgift ska inte uppbäras för den barnomsorg som vårdnadshavaren enligt 4 kap. har rätt till, under det år ett barn har beviljats uppskov med att inleda sin skolgång eller under den tid faderskapspenningsperioden varar. (2013/60)

En barnomsorgsavgift ska inte uppbäras för sådan del av barnomsorg som ges i habiliterande syfte enligt landskapslagen (1978:48) om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda.

I denna lag avses med

- 1) heltidsomsorg barnomsorg som överstiger 5 timmar per dygn samt med
- 2) *halvtidsomsorg* barnomsorg som uppgår till högst 5 timmar per dygn eller högst 25 timmar per vecka. (2017/56)

23 §. Beaktande av inkomster vid fastställande av barnomsorgsavgifter

Vårdnadshavaren är skyldig att informera kommunen om familjens förvärvs- och kapitalinkomster. Med beaktande av detta fastställer kommunen årligen en barnomsorgsavgift. När avgiften fastställs ska verifierade omständigheter i inkomstsituationen beaktas. Om inkomsterna därefter varaktigt ändras med tio procentenheter eller mer ska uppgifter om detta ges till kommunen, som då ska fastställa en ny barnomsorgsavgift.

Såsom i 1 mom. avgiftsgrundande inkomst betraktas inte

- 1) barnbidrag,
- 2) handikappbidrag, vårdbidrag och vårdbidrag för pensionstagare,
- 3) barnförhöjning enligt folkpensionslagstiftningen,
- 4) bostadsbidrag,
- 5) sjukvårds- och undersökningskostnader som betalas med stöd av olycksfallsförsäkring,
- 6) stöd som betalas med anledning av fullgörande av tjänstgöring som avses i militärunderstödslagen (FFS 781/1993),
- 7) studiestöd,
- 8) (2015/63) stöd för deltagande i sysselsättningsfrämjande utbildning enligt landskapslagen (2015:56) om sysselsättningsfrämjande utbildning,
- 9) ersättning för uppehälle enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (FFS 566/2005),
- 10) sysselsättningsstöd enligt landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet,
- 11) stipendier och andra understöd som utbetalas för studier, praktik eller annan behörighetshöjande verksamhet,
- 12) stöd för närståendevård samt
- 13) stöd för vård av barn i hemmet.

Såsom i 1 mom. avgiftsgrundande inkomst betraktas betalda underhållsbidrag för barn, periodiska underhåll till en tidigare make samt förmån som ska betalas i pengar och vilken i samband med överlåtelse av en fastighet har förbehållits för en viss tid eller livstid (*sytning*).

För fastställande av barnomsorgsavgiften kan kommunen begära att få för prövningen behövliga verifikat.

24 §. Avgift och rätt till ersättningsandel för samhällsstödd enskild barnomsorg (2013/60)

För barnomsorg som drivs som samhällsstödd enskild barnomsorg, ska fastställas en taxa för de avgifter barnets vårdnadshavare ska betala för den barnomsorg barnet utnyttjar. Taxan ska sändas till kommunen för kännedom.

För ett barn som erhåller barnomsorg som drivs som samhällsstödd enskild barnomsorg, ska barnets hemkommun till huvudmannen, för sådan barnomsorg som vårdnadshavaren enligt 4 kap. har rätt till för sitt barn, betala en ersättningsandel, vilken inte oskäligt avviker från vad en motsvarande kommunal barnomsorgsplats kostar. En kommun kan om särskilda skäl föreligger beviljas rätt av landskapsregeringen att inte betala ut en ersättningsandel till ett enskilt sådant daghem eller fritidshem.

Ersättningsandelen till enskild barnomsorg ska justeras årligen utgående från kommunens senast fastställda bokslut. Ersättningsandelen till enskilda barnomsorgsverksamheter bestäms på följande sätt:

- 1) Ersättningsandelen för heltidsomsorg för barn över tre år men under skolåldern, ska beräknas som 90 procent av nettodriftskostnaderna för verksamheten under ett kalenderår eller del av kalenderår. Ersättningen beräknas på grundval av kommunens nettodriftskostnader för likartad verksamhet, avseende varje barn under de månader då verksamheten ansvarar för barnomsorgen, och vårdnadshavaren inte samtidigt nyttjar annan kommunalt finansierad barnomsorg för sitt barn. För barn under tre år är denna ersättningsandel 175 procent. Nettodriftskostnaden är intäkterna minskade med driftskostnaderna. Driftskostnaderna är lön till personal, socialavgifter, pensioner, materialinköp, köp av övriga tjänster för den egna serviceproduktionen, hyror, interna utgifter, planmässiga avskrivningar på anläggningstillgångar samt kalkylerad ränta på anläggningstillgångar.

2) Ersättningsandelen för gruppfamiljedaghem för en enskild barnomsorgsverksamhet är 90 procent av kostnaderna för kommunens motsvarande verksamhet.

3) Ersättningsandelen för halvtidsomsorg för en enskild barnomsorgsverksamhet är 60 procent av ersättningsandelen för heltidsomsorg som avses i punkterna 1 och 2 ovan.

4) Ersättningsandelen för fritidshemsverksamhet för en enskild barnomsorgsverksamhet är 90 procent av kostnaderna för kommunens motsvarande verksamhet. (2017/56)

Om en kommun inte har en sådan likartad verksamhet som avses i 3 mom. 1 punkten ska landskapsregeringen på kommunens ansökan fastställa en ersättningsandel, med beaktande av kostnaderna för likartad verksamhet i landskapets andra kommuner. (2017/56)

En i 1 mom. avsedd avgift för barnomsorg ska inte uppbäras under den tid faderskapspenningsperioden varar. (2013/60)

6 kap. Ledningen och ledningsansvaret

25 §. Landskapsregeringens ledningsansvar och tillsynsmyndighet (2013/120)

Landskapsregeringen har ett övergripande ansvar för utvecklingen av barnomsorgen. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet är tillsynsmyndighet och utövar tillsyn över kommunernas tillämpning av denna lag. (2013/120)

Landskapsregeringen beslutar om grunderna för förundervisningen, vilka ska vara samordnade med grundskolans läroplan och i tillämpliga delar ligga till grund för all daghems- och fritidshemsverksamhet.

25a §. (2013/120) Inspektionsrätt

Tillsynsmyndigheten har rätt att inspektera en kommuns eller ett kommunalförbunds verksamhet enligt denna lag samt de verksamhetsenheter och lokaler som används vid ordnandet av verksamheten, om det finns grundad anledning att förrätta en inspektion. En inspektion får förrättas utan förhandsanmälan.

En inspektör ska ges tillträde till verksamhetsställets alla lokaler. Lokaler som används för permanent boende får dock inspekteras bara om det är nödvändigt för att trygga klientens ställning och garantera behörig service. Vid inspektionen ska, utan hinder av sekretessbestämmelser, alla handlingar som inspektören begär och som är nödvändiga för inspektionen läggas fram. Därtill ska inspektören, utan hinder av sekretessbestämmelser och utan kostnad, på begäran få kopior av de handlingar som är nödvändiga för inspektionen. Inspektören har även rätt att ta fotografier under inspektionen. Inspektören kan biträdas av sådana experter som behövs för inspektionen.

Polisen ska vid behov ge tillsynsmyndigheten handräckning för utförandet av en inspektion.

Över en inspektion ska det föras protokoll.

25b §. (2013/120) Förelägganden och tvångsmedel

Om det upptäcks brister eller andra missförhållanden som äventyrar klientsäkerheten i ordnandet eller genomförandet av barnomsorgen eller om verksamheten i övrigt strider mot denna lag kan tillsynsmyndigheten meddela förelägganden om hur de ska avhjälpas. När förelägganden meddelas ska det utsättas en tid inom vilken behövliga åtgärder ska vidtas. Om klientsäkerheten så kräver kan det bestämmas att verksamheten omedelbart ska avbrytas eller användningen av en verksamhetsenhet eller en del av enheten eller av en anordning omedelbart förbjudas.

Tillsynsmyndigheten kan vid vite eller vid äventyr att verksamheten avbryts eller att användningen av en verksamhetsenhet eller en del av enheten eller av en anordning förbjuds, förplikta kommunen eller kommunalförbundet att iaktta de förelägganden som avses i 1 mom.

Beslut som fattats av tillsynsmyndigheten om avbrytande av verksamheten eller om förbud mot användningen av en verksamhetsenhet eller en del av enheten eller av en anordning ska iakttas trots att ändring har sökts, om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat.

25c §. (2013/120) Anmärkning och uppmärksamgörande

Om det vid tillsynen över barnomsorgen konstateras att en kommun eller ett kommunalförbund vid ordnandet eller genomförandet av en verksamhet enligt denna lag har förfarit felaktigt eller underlåtit att fullgöra sin skyldighet, kan tillsynsmyndigheten ge kommunen eller kommunalförbundet eller den tjänsteman som ansvarar för den felaktiga verksamheten en anmärkning för framtiden.

Tillsynsmyndigheten kan, om ärendet inte föranleder en anmärkning eller andra åtgärder, uppmärksamma den övervakade på att verksamheten ska ordnas på ett behörigt sätt och att god förvaltningssed ska iakttas.

I en anmärkning eller ett uppmärksamgörande som givits av tillsynsmyndigheten enligt denna paragraf får ändring inte sökas genom besvär.

25d §. (2013/120) Undersökning av klagomål

Tillsynsmyndigheten undersöker inte sådana klagomål över barnomsorgen som gäller ärenden äldre än fem år, om det inte finns särskilda skäl att undersöka klagomålet.

25e §. (2013/120) Anmälan till landskapsregeringen

Om tillsynsmyndigheten vid tillsynen konstaterar allvarliga brister ska myndigheten, utan hinder av sekretessbestämmelser, anmäla bristerna till landskapsregeringen.

26 §. Kommunens ledningsansvar

Kommunen ansvarar för att den kommunala barnomsorgen utövas i enlighet med denna lags bestämmelser och på de grunder som gäller för förundervisning som avses i 25 §. Kommunen ska i dialog med verksamheternas föreståndare tillse att bemanningen på daghemmen är tillräcklig. Kommunen ska övervaka att den samhällsstödda enskilda barnomsorgen i kommunen sköts i enlighet med bestämmelserna i denna lag och bestämmelser som gäller med stöd av denna lag. (2017/56)

Om någon bedriver verksamhet under samhällsstödd enskild ledning utan att uppfylla de krav som ställs 28 § 1 mom., ska kommunen uppmana till rättelse inom en viss tid som, om inte synnerliga skäl föreligger, inte får understiga en månad. Kommunen kan även tilldela huvudmannen för verksamheten en varning. Om rättelsen inte sker inom den utsatta tiden kan kommunen förbjuda verksamheten.

27 §. Kommunens uppgifter

I kommunen handhas barnomsorgen av en nämnd eller kommunstyrelsen i enlighet med kommunfullmäktiges beslut. Kommunen ska med beaktande av bestämmelserna i 2 §

- 1) planera, genomföra, uppfölja och utvärdera barnomsorgsverksamheten samt
- 2) planera och erbjuda barnomsorg under de tider då vårdnadshavare behöver det i enlighet med vad som följer av bestämmelserna i 4 kap.

Kommunen kan ordna barnomsorg i samarbete med andra kommuner eller genom att köpa barnomsorgstjänster av någon annan.

28 §. Samhällsstödd enskild barnomsorg

Den som erbjuder samhällsstödd enskild daghems- eller fritidshemsverksamhet mot ersättning ska ha ansökt och godkänts för detta av förläggningsskommunen innan verksamheten inleds. En fysisk eller juridisk person som av förläggningsskommunen godkänts såsom huvudman har rätt till kommunalt samhällsstöd av kommunen för att driva verksamheten, om den uppfyller de krav som följer av 2, 4 - 6, 8 - 15 och 19 §§ denna lag. Ett godkännande utfärdas för den som är huvudman för verksamheten och meddelas för en viss tid eller tills vidare. En fysisk eller juridisk person ska godkännas som huvudman om det inte finns synnerliga skäl för avslag. Med en förläggningsskommun avses i denna lag den kommun i vilken barnomsorgsverksamheten bedrivs.

Huvudmannen för en samhällsstödd enskild barnomsorg beslutar om antagande av barn samt om avgifter i enlighet med 24 §.

Varje verksamhetsställe under enskild ledning ska ledas av en föreståndare som svarar för att utrymmen, verksamhetsinnehåll och organisation uppfyller lagstadgade krav.

29 §. (2012/37) Privat barnomsorg

I enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (2012:36) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privat socialservice är lagen om privat socialservice (FFS 922/2011) tillämplig i landskapet.

7 kap. Särskilda bestämmelser

30 §. (2017/125) Landskapsandelar

På verksamhet som ordnas i enlighet med denna lag tillämpas landskapslagen (1993:71) om planering av socialvården. Kommunen tilldelas landskapsandel enligt landskapslagen (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna.

31 §. Sökande av ändring

I ett beslut som en kommuns tjänsteman har fattat enligt denna lag, kan rättelse begäras hos kommunen inom 14 dagar efter delfäendet av beslutet.

I ett ärende om antagande av barn till barnomsorgen får ändring över i 1 mom. nämnt beslut sökas genom besvär hos Ålands förvaltningsdomstol, om det är fråga om rätt till barnomsorg enligt denna lag. Besvären ska anföras inom 30 dagar efter delfäendet av beslutet.

I andra än 2 mom. nämnda ärenden får ändring sökas i beslut som fattats av en kommuns myndighet i enlighet med bestämmelserna om det i kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland.

I beslut som landskapsregeringen eller tillsynsmyndigheten har fattat med stöd av denna lag kan ändring sökas genom besvär i enlighet med bestämmelserna i 25 § självstyrelselagen för Åland, om inte rätten till besvär är begränsad enligt lag. (2013/120)

32 §. Förseelser mot bestämmelserna om utövande av barnomsorg

Den som trots en varning bedriver samhällsstödd enskild barnomsorg i strid med bestämmelserna i 2, 4 – 6, 8 – 15 och 19 §§ denna lag, ska för *förseelse mot bestämmelserna om utövande av barnomsorg* dömas till böter.

33 §. Brott mot tystnadsplikten

Den som bryter mot tystnadsplikten i 13 § ska för *brott mot tystnadsplikten* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Om brottet är att anse som grovt döms dock till böter eller till fängelse i högst ett år.

8 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

34 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

Landskapsregeringen kan, för verksamheter som bedrivs i befintliga lokaler, medge undantag från i 10 § angivna krav på lokalers yta. Ansökan om sådant undantag ska lämnas till landskapsregeringen senast inom ett år efter lagens ikraftträdande. Undantag från bestämmelserna i 10 § vilka beviljats med stöd av barnomsorgslagen (1997:14) för landskapet Åland, ska fortsättningsvis gälla i enlighet med givna beslut.

Genom ikraftträdandet av denna lag upphävs barnomsorgslagen (1997:14) för landskapet Åland. Åtgärder som verkställigheten av denna lag kräver får vidtas innan lagen träder i kraft.

De barn som då denna lag träder i kraft har beviljats barnomsorg behåller denna rätt i enlighet med tidigare bestämmelser, oavsett om denna lag berättigar till ifrågavarande barnomsorg, så länge serviceförhållandet fortgår.

Den som när denna lag träder i kraft innehar en tjänst eller är anställd för en uppgift motsvarande fritidspedagog är efter denna lags ikraftträdande behörig så länge som tjänste- eller arbetsavtalsförhållandet består.

Ikraftträdandebestämmelser och förarbeten

Här finns information om när författningen och ändringar av den har trätt i kraft, samt om författningens och ändringarnas förarbeten. I listan anges också om EU-lagstiftningen berörs. Alla förarbeten finns på Ålands lagtings webbplats.

[Gå till ärendesökningen på lagtinget.ax »](#)

2011:86

- Fr. 15/2009-2010

- Smu bet. 5/2010-2011

2012/37

Denna lag träder i kraft den 1 november 2012.

- LF 14/2011-2012
- SMU bet. 5/2011-2012

2013/60

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2013.

- LF 12/2012-2013
- SMU bet. 4/2012-2013

2013/120

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

Tillsynsärenden som har inletts före denna lag träder i kraft samt handlingar som behövs för tillsynen, överförs utan hinder av sekretessbestämmelser till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet när denna lag träder i kraft.

- LF 23/2012-2013
- LKU bet. 11/2012-2013

2015/63

Denna lag träder i kraft 1 januari 2016.

- LF 18/2014-2015
- FNU bet. 17/2014-2015

2017/56

Denna lag träder i kraft 1 januari 2018.

Beslut om fastställande av ersättningsandel som avses i 24 § och som har fattats enligt de tidigare bestämmelserna, förblir i kraft under ett års tid efter fastställandet, om inte kommunen fattar ett nytt beslut i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

- LF 13/2016-2017
- SMU bet. 7/2016-2017

2017/125

Denna lag träder i kraft 1 januari 2018.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

- LF 28/2016-2017
- FNU bet. 25/2016-2017

Publicerad 10.6.2019 kl. 08:29

Uppdaterad 9.3.2020 kl. 08:52

Självstyrelsegården
Strandgatan 37
Mariehamn
Tel: +358 18 25000
E-post: registrator@regeringen.ax

Lyssna på Talande Webb